

AI en productiviteit: waar blijft de winst?

07 oktober 2026, 10:00

Pascal Pollet

AI bespaart uren, maar processen bepalen de echte productiviteitswinst

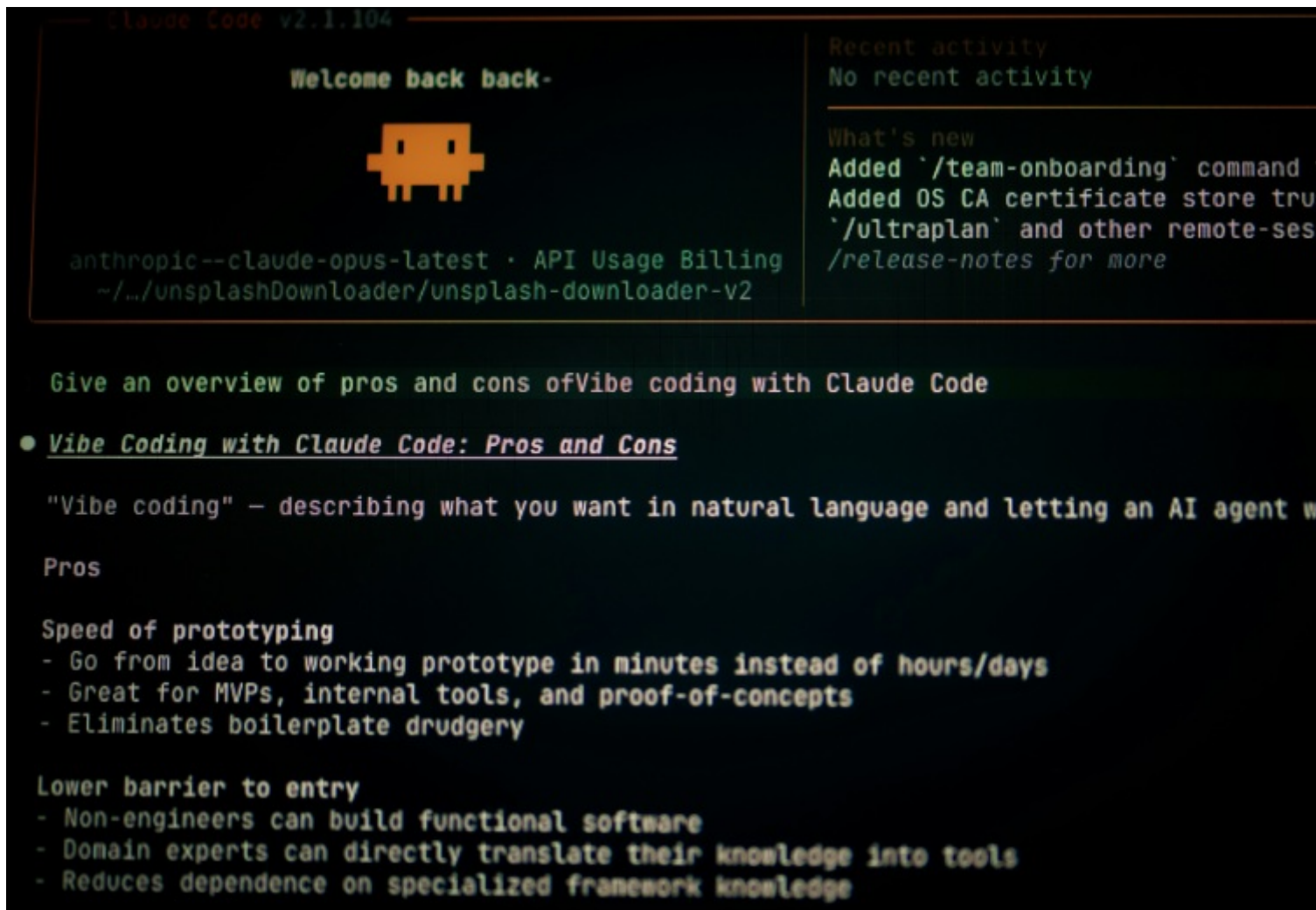
Generatieve AI maakt afzonderlijke taken opvallend sneller. Toch zien we die tijdswinst nog beperkt terug in de economische productiviteit. Hoe komt dat? Een belangrijke verklaring ligt bij de zwakke schakels in processen en organisaties. Voor maakbedrijven is dat een belangrijk inzicht bij elke AI-investering.

AI bespaart tijd, maar dat is niet genoeg

Wie vandaag generatieve AI gebruikt, merkt meteen de impact. Teksten zijn sneller geschreven. Softwarecode wordt sneller gegenereerd. Technische informatie vindt en verwerkt u in minder tijd.

Een [enquête van de Europese Centrale Bank](#) bevestigt die ervaring. In 2026 gebruikt 52 procent van de werknemers in de eurozone AI voor het werk. In 2024 was dat nog 26 procent. Gebruikers rapporteren bovendien een mediane tijdswinst van ongeveer drie uur per week. Dat klinkt als een stevige productiviteitswinst. Toch verschijnt die winst nog niet even sterk in de economische cijfers.

De arbeidsproductiviteit per gewerkt uur in de Europese Unie steeg in 2025 met 1,4 procent. In het eerste kwartaal van 2026 bedroeg de stijging 0,1 procent tegenover een jaar eerder. Er gaapt dus een opvallende kloof tussen de spectaculaire tijdswinst die AI bij afzonderlijke taken oplevert en wat we uiteindelijk in de economie terugzien.

Zwakke schakels remmen AI-productiviteit af

Volgens Stanford-econoom Charles Jones is dat niet zo verrassend. In zijn artikel [AI and Our Economic Future](#) wijst hij op het belang van *weak links*: zwakke schakels in een proces. Zolang enkele noodzakelijke stappen moeilijk te versnellen blijven, begrenzen ze de productiviteit van het geheel.

Dat principe is goed bekend in de maakindustrie. Wanneer een machine in een productielijn tien keer sneller wordt, stijgt de output van de fabriek niet noodzakelijk mee. De output wordt immers begrensd door de zwakke schakels in het proces, niet door de snelste processtap.

Met AI gebeurt vandaag iets gelijkaardigs in informatiewerk. Een verkoper stelt sneller een offerte op en een engineer analyseert technische informatie sneller. Maar die tijdswinst heeft pas echt waarde wanneer ook de rest van het proces volgt.

Voor maakbedrijven is dit extra relevant. Hun waardeketen bestaat uit een combinatie van digitale en fysieke processen. Een werkvoorbereider maakt dankzij AI sneller instructies, maar daardoor

produceert een machine niet sneller. AI kan dus een taak spectaculair versnellen zonder dat de totale productiviteit in dezelfde mate stijgt.

Waarom AI-productiviteit geleidelijk groeit

Jones is daarmee niet pessimistisch over AI. Hij wijst wel op een belangrijke voorwaarde: technologische vooruitgang wordt pas economische vooruitgang wanneer organisaties mee veranderen. Nieuwe AI-mogelijkheden moeten worden geïntegreerd in processen, systemen en organisaties.

Data moeten bruikbaar en betrouwbaar zijn. Medewerkers hebben nieuwe vaardigheden nodig. Rollen en verantwoordelijkheden moeten soms veranderen. Die aanpassingen kosten tijd.

We zagen een vergelijkbaar patroon bij eerdere baanbrekende technologieën. Elektriciteit en computers leverden hun volledige productiviteitswinst evenmin onmiddellijk op. Ook bij AI mogen we dus verwachten dat de productiviteit stap voor stap stijgt. Jones denkt daarom eerder in decennia dan in jaren wanneer hij naar de economische impact van AI kijkt.

Kijk verder dan uw AI-use-case

Voor bedrijven heeft het weak-links-principe een duidelijke consequentie: kijk niet alleen naar wat AI automatiseert, maar vooral naar wat de prestaties van het hele proces begrenst. Een AI-roadmap mag daarom niet alleen vertrekken van de vraag welke taken u met AI kunt automatiseren. Stel minstens even nadrukkelijk deze vraag:

Wat verhindert vandaag dat ons volledige proces sneller, goedkoper of beter verloopt?

Breng bijvoorbeeld het traject van klantvraag tot offerte in kaart, of van klantorder tot afgewerkt product. Zoek vervolgens waar het proces vertraagt. Waar wacht werk? Waar ontbreekt informatie? Waar stopt een beslissing? Waar zit cruciale kennis bij één medewerker? Daar vindt u mogelijke zwakke schakels.

Sommige zwakke schakels pakt u uitstekend met AI aan. Andere vereisen eerst betere data of eenvoudiger processen. Soms zijn duidelijkere verantwoordelijkheden nodig. In andere gevallen ontbreekt een goede integratie tussen systemen.

Zoek telkens de volgende zwakke schakel

Naarmate AI steeds meer taken overneemt, verschuiven ook de zwakke schakels. Voor bedrijven is AI daarom geen eenmalig project, maar een continu proces. Zoek wat vandaag de prestaties begrenst en bepaal welke combinatie van AI, procesverbetering en organisatieverandering nodig is om die beperking weg te nemen.

Zo ontstaat echte productiviteitswinst: niet doordat één taak tien keer sneller gaat, maar doordat het volledige proces stap voor stap mee versnelt.

Samengevat

AI versnelt afzonderlijke taken spectaculair, maar levert niet automatisch dezelfde winst op voor het volledige bedrijf. Zwakke schakels in processen, data, systemen en organisatie begrenzen het resultaat. Wie meer productiviteit uit AI wil halen, kijkt daarom niet alleen naar AI-use-cases, maar verbetert de volledige waardeketen.

Conclusie: maak van AI proceswinst

Kijk voorbij de afzonderlijke AI-use-case. Zoek telkens de volgende zwakke schakel en combineer AI met procesverbetering, betrouwbare data en organisatorische verandering. Zo vertaalt tijdswinst bij afzonderlijke taken zich stap voor stap naar productiviteitswinst voor het hele proces.

Leestip

Dit artikel is geïnspireerd op Charles I. Jones, "[AI and Our Economic Future](#)", gepubliceerd in 2026 in het *Journal of Economic Perspectives*.

Bekijk ook de [YouTube-presentatie van Charles Jones over dit onderwerp](#).

Auteurs

Pascal Pollet